

Begeleiding Startende Leraren

In het kader van de BSL-projecten in opdracht van OC&W heeft Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT) samen met Tilburg University (TiU) een programma samengesteld om scholen te ondersteunen bij het vormgeven van een traject voor startende leraren binnen de school. Het project richt zich vooral op het leren en professionaliseren van beginnende (en meer ervaren) leraren op de werkplek. De ondersteuning die Fontys Lerarenopleiding Tilburg biedt is vooral gericht op het ondersteunen van scholen in het zelf vorm en inhoud geven aan de begeleiding in de school. Hiervoor biedt FLOT zowel advisering en maatwerk als ook "train de trainer" programma's voor verdere professionalisering van begeleiders in de school. Het programma biedt de kans om binnen de school collectief leren en professionaliseren van het hele personeel op te zetten en het leren van beginnende leraren te verbinden met het leren van meer ervaren leraren.

Alle ondersteuning is voor deelnemende scholen aan het BSL project gratis.

Korte schets van het programma:

Fase	Activiteit	Betrokkenen	Ondersteuning
Eerste jaar van een starter in de school	Individuele coaching met videofeedback	<ul style="list-style-type: none"> - Starter - Coach binnen de school 	Training: coaching met videofeedback voor de coach (basistraining en verdiepingstraining)
Tweede of derde jaar van een starter in de school	Samen leren in een videoclub	<ul style="list-style-type: none"> - Meer ervaren Starter - Meer ervaren leraren - Coach binnen de school 	De coach krijgt begeleiding en ondersteuning in het voorbereiden van de bijeenkomsten binnen de school. Ook is er materiaal voor de bijeenkomsten beschikbaar.
Tweede of derde jaar van een starter in de school	Vakdidactische verdieping door Lesson study	<ul style="list-style-type: none"> - Meer ervaren starter - Meer ervaren leraren (sectie?) 	FLOT organiseert en begeleidt de Lesson study groepen. De begeleiding bestaat uit zowel procesbegeleiding als vakdidactische ondersteuning.

Bovenstaande trajecten zijn op de volgende pagina's verder uitgewerkt.

Bij vragen kunt u contact opnemen met uw BSL-schoolcontactpersoon of met de coördinator van het project: dr. Rita Schildwacht (m.schildwacht@fontys.nl)

1. Coachen met videofeedback deel A (basis cursus)

Ondersteuning beginnende leraar d.mv.:	Individuele coaching met videofeedback gericht op directe werkbegeleiding, survival, en vergroten weerbaarheid van de startende leraar
Doelgroep	Bedoeld voor (ervaren) coaches en begeleiders van startende (en meer ervaren) leraren Doelen zijn het verwerven van vaardigheden met betrekking tot <ul style="list-style-type: none">• Het maken van effectieve videobeelden voor de begeleiding met videofeedback• Effectief gebruiken van beelden als middel voor feedback binnen de begeleiding• Effectief gebruiken van beelden als middel voor om de reflectie van leraren te verdiepen en te verbreden
Opzet programma	Drie trainingsbijeenkomsten + een intervisiebijeenkomst verspreid over een half jaar. Cursus combineert praktisch werken met theorieontwikkeling. Uitgangspunt is dat de deelnemers leren van en met elkaar. De inhoud van de bijeenkomsten wordt mede vormgegeven op basis van ingebrachte leervragen van de deelnemers. In de cursus wordt met name gewerkt met eigen materiaal en geleerd met behulp van opnamen van coachgesprekken van de deelnemers zelf.
Tijdsinvestering	Doornemen van literatuur en achtergrondinformatie Bijwonen van de vier cursusbijeenkomsten Uitwerken van voorbereidingsopdrachten (opnamen van eigen coachgesprekken en reflectieopdracht) Tijdsindicatie per programma: 4 bijeenkomsten + voor/nawerk + reflectieopdracht
Voorwaarde voor deelname	Gedurende de cursusperiode oefent de schoolcoach actief met coachen met videofeedback en brengt eigen ervaringen en videobeelden van eigen gesprekken in tijdens de bijeenkomsten. Dit betekent tevens dat de coach de beschikking moet hebben over een videocamera.
Cursusmateriaal, cursusplaats, afsluiting	Cursusmap + uitgereikte materialen en hand-outs. Plaats: FLOT of in-company (bij voldoende deelname) Na succesvol afronden van de cursus ontvangen de deelnemers een certificaat.
kosten	Kosten: gratis voor deelnemende scholen aan het BSL-project
Nadere informatie Contactpersoon	Voor afspraken en nadere informatie graag contact opnemen bij de programma coördinator: Dr. Rita Schildwacht m.schildwacht@fontys.nl 040-2429744 / 06-10716005

2. Coachen met videofeedback deel B (verdiepingscursus)

Ondersteuning beginnende leraar d.mv.:	Individuele coaching met videofeedback gericht op directe werkbegeleiding, survival, en vergroten weerbaarheid van de startende leraar
Doelgroep	Bedoeld voor (ervaren) coaches en begeleiders van startende (en meer ervaren) leraren Doel is het verbreden van basistechnieken coachen met videofeedback met name bij het: <ul style="list-style-type: none">• Het verdiepen van leervragen in coachgesprekken• Het in de begeleiding zichtbaar maken en uitbouwen van leerprocessen
Opzet programma	Drie trainingsbijeenkomsten + een intervisiebijeenkomst verspreid over een half jaar. Cursus combineert praktisch werken met theorieontwikkeling. Uitgangspunt is dat de deelnemers leren van en met elkaar. Deelnemers gaan video gebruiken als vast onderdeel van het coachtraject en brengen eigen ervaringen en gesprekken in tijdens de bijeenkomsten. Globale opzet: <ul style="list-style-type: none">- Bijeenkomst 1: Hoe kom je tot een echte leervraag? Gericht op coach en coachee.- Bijeenkomst 2: Hoe ga je met die leervraag aan de slag? Met bijv. aandacht voor het gebruik van beelden tijdens intervisie en het gebruik van instrumenten als een logboek, etc. om ontwikkelingstraject in kaart te brengen.- Bijeenkomst 3: Hoe zorg je voor continuering van de ontwikkeling die in gang is gezet.- Bijeenkomst 4: Inbedding in de schoolorganisatie en intervisie
Tijdsinvestering	Doornemen van literatuur en achtergrondinformatie Bijwonen van de vier cursusbijeenkomsten Uitwerken van voorbereidingsopdrachten (opnamen van eigen coachgesprekken en reflectieopdracht) Tijdsindicatie per programma: 4 bijeenkomsten + voor/nawerk + reflectieopdracht
Voorwaarde voor deelname	Deelnemers: <ul style="list-style-type: none">• beheersen basisvaardigheden rondom coaching en hebben de basistraining Coachen met videofeedback deel A afgerond.• zijn bereid om de video te gebruiken als vast onderdeel van een coachtraject.• kunnen veel 'vlieguren' maken, dat wil zeggen gedurende de cursus begeleiden zij 1 of meer starters en er vinden regelmatig begeleidingsgesprekken plaats. Dit betekent tevens dat de coach de beschikking moet hebben over een videocamera.

Cursusmateriaal, cursusplaats, afsluiting	Cursusmap + uitgereikte materialen en hand-outs. Plaats: FLOT of in-company (bij voldoende deelname) Na succesvol afronden van de cursus ontvangen de deelnemers een certificaat.
kosten	Kosten: gratis voor deelnemende scholen aan het BSL-project
Nadere informatie Contactpersoon	Voor afspraken en nadere informatie graag contact opnemen bij de programma coördinator: Dr. Rita Schildwacht m.schildwacht@fontys.nl 040-2429744 / 06-10716005

3. Collegiaal leren in een Videoclub

Ondersteuning beginnende leraar d.m.v.:	Intergenerationeel leren in kleine groepjes van drie (beginnende en meer ervaren) leraren met behulp van dialoog en video-opnamen van eigen klassensituaties
Doelgroep	<p>Beginnende en ervaren leraren in de school. Leraren bespreken in een veilige, niet-beoordelende omgeving (de videoclub) video-opnamen van eigen lessen.</p> <p>Doel is professionaliseren en leren op de werkplek aan de hand van:</p> <ul style="list-style-type: none">• Eigen leervragen• Dialoog en gezamenlijk analyseren van eigen lessen in kleine groepjes van drie leraren (de triade)• Met behulp van video-opnamen van eigen lessituaties• Onderzoeken van verschillende perspectieven• Verdiepen van eigen professionele identiteit en visie
Opzet programma	<p>Iedere leraar stelt zijn eigen leervraag vast en bestudeert samen met een tweetal collega's zijn eigen praktijk. Dit betekent dat alle deelnemers lerende zijn, maar ieder met een eigen gekozen leervraag en lerend op eigen niveau. Er zijn geen vastgestelde ontwikkeldoelen vooraf waar deelnemers op getoetst worden.</p> <p>Collega's helpen elkaar als peer-coach, dat wil zeggen dat zij vooral focussen op 'doorvragen' en zo hun collega helpen om zelf zijn lespraktijk te analyseren en eigen oplossingen te ontwikkelen. In de triade wordt niet beoordeeld! Om de rol als peer-coach goed te vervullen worden de deelnemers getraind in het houden van peer-coachgesprekken.</p> <p>Het traject omvat ongeveer een half jaar waarin bijeenkomsten gepland zijn waarin alle triades in de school gezamenlijk opstarten, getraind worden en aan het eind van het traject gezamenlijk resultaten delen en vieren. Tussen de bijeenkomsten door komen de triades ongeveer 3 keer bij elkaar om gezamenlijk lesopnamen van elkaars lessen door te spreken.</p>
Tijdsinvestering	<p>Het traject omvat</p> <ul style="list-style-type: none">- 3-5 centrale bijeenkomsten verspreid over half jaar + tussentijds videoclubbijeenkomsten in groepjes van 3 leraren.- Totaal 15 á 20 uur per deelnemer <p>Het gaat om maatwerktrajecten die door begeleiders in de school samen met opleiders vanuit de lerarenopleiding vorm gegeven wordt. De uiteindelijke vormgeving is mede afhankelijk van de keuze en de inbedding in de deelnemende school.</p>

Cursusmateriaal / cursusplaats	<p>Het traject wordt uitgevoerd in en door de school. De uiteindelijke vormgeving is mede afhankelijk van de keuze en de inbedding in de deelnemende school.</p> <p>FLOT biedt aan begeleiders in scholen ondersteuning aan bij het opzetten en uitvoeren van videoclubtrajecten <i>binnen</i> de school. De ondersteuning is gericht op maatwerk en kan zowel consultancy als daadwerkelijke ondersteuning bij de uitvoering van het traject in de school omvatten. FLOT biedt ondersteuning aan de interne kartrekkers/coaches mbv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • advisering bij contextrijk maken • voorbeeld werkmappen en concrete materialen die ingezet kunnen worden • maatwerk ondersteuning (vaste schoolcontactpersoon) <p>Plaats: In-company</p>
Kosten	Kosten: gratis voor scholen die deelnemen aan het BSL-project
Nadere informatie Contactpersoon	<p>Voor afspraken en nadere informatie graag contact opnemen met de programma coördinator:</p> <p>Dr. Rita Schildwacht m.schildwacht@fontys.nl 040-2429744 / 06-10716005</p>

4. Collegiaal leren in een Lesson Study groep

Ondersteuning beginnende leraar d.m.v.:	Samen met vakcollega's ontwerpen – uitproberen – evalueren – bijstellen van lessen
Doelgroep	Leraren die hetzelfde of verwante vakken geven.
Opzet programma	<p>Een lesson study groep bestaat uit 3-9 leraren uit hetzelfde vak/verwante vakken.</p> <p>Gezamenlijk wordt een vakdidactische vraag gekozen waarvoor men in stappen een beter lesontwerp wil maken: Collega's delen praktijkkennis en brengen relevante vakdidactische kennis in. Op basis daarvan maken zij een lesontwerp. Een lid van de groep voert deze les uit in zijn eigen klas, de andere leden bestuderen het leren van de leerlingen (observatie, interview, video, schriftelijk werk). Op basis hiervan wordt het ontwerp geëvalueerd (leverde het ontwerp het beoogde leerproces op?). Daarna wordt eventueel een herzien ontwerp opnieuw uitgetoetst door een andere deelnemer in zijn klas.</p> <p>Deze cyclus van ontwerpen en onderzoeken wordt nog één of tweemaal herhaald in het jaar.</p> <p>De lesson study groep wordt begeleid door een procesbegeleider. Deze procesbegeleider is een vakgenoot die deel uit maakt van de groep, maar die een specifieke stimulerende/bewakende rol vervult t.a.v. het procesverloop. FLOT ondersteunt lesson study groepen in de school door het trainen van de procesbegeleiders, het aanreiken van concrete materialen en het aanreiken van vakdidactische know how.</p>
Tijdsinvestering	<p>Het traject omvat per cyclus:</p> <ul style="list-style-type: none">• 4 à 5 bijeenkomsten (kiezen vakdidactische vraag – vakdidactische literatuur bestuderen -ontwerpen – evalueren – bijstellen)• het bijwonen (of bestuderen mbv video-opnamen) van de onderzoeksles• reflectie• totaal ongeveer 10 à 12 uur gedurende kortere periode <p>Het gaat om maatwerktrajecten die door begeleiders in de school samen met opleiders vanuit de lerarenopleiding vorm gegeven wordt. De uiteindelijke vormgeving is mede afhankelijk van de keuze en de inbedding in de deelnemende school.</p>

Cursusmateriaal / cursusplaats	<p>FLOT biedt scholen ondersteuning aan bij het opzetten en uitvoeren van lesson study trajecten <i>binnen</i> de school. De ondersteuning is gericht op maatwerk en kan zowel consultancy als daadwerkelijke ondersteuning bij de uitvoering van het traject in de school omvatten. FLOT biedt ondersteuning aan de interne kartrekkers/coaches mbv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • werkmappen en concrete materialen, • 'train-de-trainer' programma voor ondersteuning procesbegeleiders lesson-study-groepje • vakdidactische ondersteuning • (bovenschools netwerk) • Vakdidactische ondersteuning op maat <p>Plaats: In-company</p>
Kosten	Kosten: gratis voor scholen die deelnemen aan het BSL-project
Nadere informatie Contactpersoon	<p>Voor afspraken en nadere informatie graag contact opnemen met de programma coördinator:</p> <p>Dr. Rita Schildwacht m.schildwacht@fontys.nl 040-2429744 / 06-10716005</p>